

Αθήνα, 28-09-2017

ΑΠ: Γ/ΕΞ/2826-2/28-09-2017

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ**

Ταχ. Δ/ση: ΚΗΦΙΣΙΑΣ 1-3
115 23 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210-6475600

FAX: 210-6475628

Α Π Ο Φ Α Σ Η 116/2017

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την Τετάρτη 20.09.2017 και ώρα 10:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν ο Αναπληρωτής Πρόεδρος, Γεώργιος Μπατζαλέξης, κωλυμένου του Προέδρου της Αρχής, Κωνσταντίνου Μενουδάκου και τα αναπληρωματικά μέλη της Αρχής Παναγιώτης Ροντογιάννης, Χαράλαμπος Τσιλιώτης, και Γρηγόριος Τσόλιας, ως εισηγητής, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Αντώνιου Συμβώνη, Σπυρίδωνα Βλαχόπουλου και Χαράλαμπου Ανθόπουλου, αντίστοιχα, οι οποίοι, αν και εκλήθησαν νομίμως εγγράφως δεν παρέστησαν λόγω κωλύματος. Παρούσες χωρίς δικαίωμα ψήφου ήταν η Χαρίκλεια Λάτσιου, νομικός ελεγκτής - δικηγόρος, ως βοηθός εισηγητή και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του τμήματος διοικητικών και οικονομικών υποθέσεων, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη της τα παρακάτω:

Με την από ... αίτηση (υπ' αρ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/2826/04.04.2017) το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών διαβιβάζει, δια της πληρεξουσίας δικηγόρου Φένιας Τζώρα, την από ... αίτηση του ιατρού Α και ερωτά την Αρχή για τη νομιμότητα της επεξεργασίας. Ο

Α ζητεί, σε εκτέλεση του υπ' αρ. πρωτ. ... εγγράφου της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής (εφεξής Ε.Α.Ι.Υ.Α), να λάβει τον φάκελο παρακολούθησης της εγκυμοσύνης και του τοκετού της παρένθετης μητέρας Β προκειμένου να το αποστείλει στην Ε.Α.Ι.Υ.Α. Ακολούθως, με την νεότερη από ... αίτηση (υπ' αρ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/3286/21.04.2017) το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών διαβιβάζει την από ... Εξώδικη Δήλωση – Διαμαρτυρία της Β προς το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, με την οποία η τελευταία, επιφυλασσύμενη παντός νομίμου δικαιώματος – συμπεριλαμβανομένης της διεκδίκησης αποζημίωσης για την ηθική βλάβη που τυχόν υποστεί – καλεί το ανωτέρω Κέντρο να μη χορηγήσει σε οιονδήποτε τρίτο, συμπεριλαμβανομένων των θεραπόντων ιατρών της ως και της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, κανένα απολύτως στοιχείο του ιατρικού της φακέλου. Η Αρχή, κατά την εξέταση της συγκεκριμένης υπόθεσης κάλεσε με το ανωτέρω υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ2826-1/10.05.2017 έγγραφο την Ε.Α.Ι.Υ.Α., το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών και την Κλινική Γένεσις Αθηνών να παράσχουν συγκεκριμένες διευκρινίσεις. Επί του ανωτέρω εγγράφου της Αρχής υποβλήθηκαν η από ... (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/4101/24.05.2017) αίτηση της Κλινικής Γένεσις, το υπ' αρ. πρωτ. ... (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/4123/25.05.2017) έγγραφο του Ιατρικού Κέντρου Αθηνών, καθώς και το υπ' αρ. πρωτ. ... (ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/5403/14.07.2017) έγγραφο της Ε.Α.Ι.Υ.Α.

Η Αρχή, μετά από εξέταση των στοιχείων του φακέλου, αφού άκουσε τον εισηγητή και τις διευκρινίσεις από τη βοηθό εισηγητή, η οποία παρέστη χωρίς δικαίωμα ψήφου και αποχώρησε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης και πριν από τη διάσκεψη και τη λήψη απόφασης, κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Επειδή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 στοιχ. β' του νόμου 3305/2005 (ΦΕΚ Α' 17, Εφαρμογή της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής) μέθοδος της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής είναι, μεταξύ άλλων, η εξωσωματική γονιμοποίηση και μεταφορά γονιμοποιημένων ωαρίων. Το άρθρο 3 παρ. 9 του ίδιου νόμου ορίζει ως παρένθετη μητρότητα: *«η περίπτωση κατά την οποία μια γυναίκα κυοφορεί και γεννά (φέρουσα ή κυοφόρος), ύστερα από εξωσωματική γονιμοποίηση και μεταφορά γονιμοποιημένων ωαρίων, με χρήση ωαρίου ξένου προς την ίδια, για λογαριασμό μίας άλλης γυναίκας, η οποία επιθυμεί να*

αποκτήσει παιδί αλλά αδυνατεί να κυοφορήσει για ιατρικούς λόγους». Ακολούθως, το άρθρο 13 του νόμου αυτού, καθορίζοντας τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρένθετης μητρότητας, προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι η παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 1458 ΑΚ και όγδοο του νόμου 3089/2002. Συγκεκριμένα, το άρθρο 1458 ΑΚ προβλέπει ότι: *«Η μεταφορά στο σώμα άλλης γυναίκας γονιμοποιημένων ωαρίων, ξένων προς την ιδίαν, και η κυοφορία από αυτήν επιτρέπεται με δικαστική άδεια που παρέχεται πριν από τη μεταφορά, εφόσον υπάρχει έγγραφη και χωρίς αντάλλαγμα συμφωνία των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο και της γυναίκας που θα κυοφορήσει, καθώς και του συζύγου της, αν αυτή είναι έγγαμη. Η δικαστική άδεια παρέχεται ύστερα από αίτηση της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτή είναι ιατρικώς αδύνατο να κυοφορήσει και ότι η γυναίκα που προσφέρεται να κυοφορήσει είναι, εν όψει της κατάστασης της υγείας της, κατάλληλη για κυοφορία»*. Επιπλέον, το άρθρο 13 του νόμου 3305/2005 προβλέπει στην παράγραφο 2 ότι η γυναίκα που πρόκειται να κυοφορήσει υποβάλλεται στις ιατρικές εξετάσεις του άρθρου 4¹ και σε ενδελεχή ψυχολογική αξιολόγηση.

2. Επειδή, το άρθρο 19 παρ. 1 του νόμου 3305/2005 προβλέπει τη σύσταση της Ε.Α.Ι.Υ.Α. με αποστολή την εποπτεία της εφαρμογής των νόμων 3089/2002 και 3305/2005, καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της ανατίθενται κάθε φορά. Περαιτέρω, στις αρμοδιότητες της εν λόγω Αρχής προβλέπεται, ιδίως, η καταγγελία των παραβάσεων των διατάξεων του ν.3305/2005 στις αρμόδιες δικαστικές αρχές (άρθρο 20 παρ. 1 στοιχ. η'), καθώς και η εξέταση αναφορών ή καταγγελιών σχετικά με την εφαρμογή του ν.3305/2005 και την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν αυτά θίγονται από τον τρόπο εφαρμογής των μεθόδων Ι.Υ.Α., καθώς και σχετικά με εξαιρετικά συμβάντα και ενημερώνει τους ενδιαφερομένους για τις σχετικές ενέργειές της (άρθρο 20 παρ. 1 στοιχ. ι'). Τέλος, το άρθρο 18 του ν.3305/2005 προβλέπει ότι οι Μονάδες Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής υποχρεούνται να ενημερώνουν χωρίς καθυστέρηση την Ε.Α.Ι.Υ.Α. για οποιοδήποτε εξαιρετικό συμβάν, το οποίο προκύπτει κατά τη λειτουργία τους ή κατά την εφαρμογή των μεθόδων της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής.

3. Επειδή, στην κρινόμενη υπόθεση, οι ζητηθείσες από την Ε.Α.Ι.Υ.Α.

¹ Το άρθρο 4 παρ. 2 του νόμου 3305/2005 προβλέπει ότι: «Πριν από την υποβολή σε μεθόδους Ι.Υ.Α. διενεργείται υποχρεωτικός έλεγχος για τους ιούς της ανθρώπινης ανοσοανεπάρκειας (HIV-1, HIV-2), ηπατίτιδα Β και C και σύφιλη».

πληροφορίες συνιστούν ευαίσθητα δεδομένα που αφορούν στην υγεία των εμπλεκομένων γυναικών, τόσο της αιτούσας (τη δικαστική άδεια) όσο και της κυοφόρου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. β' του νόμου 2472/1997. Περαιτέρω, η χορήγηση των αιτούμενων πληροφοριών από το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών στην Ε.Α.Ι.Υ.Α. συνιστά επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στη διάταξη του άρθρου 2 στοιχ. δ' του ν.2472/1997. Προκειμένου η επεξεργασία αυτή να είναι νόμιμη πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 και παράλληλα να τηρούνται και οι όροι του άρθρου 4 του νόμου 2472/1997.

4. Από τα τηρούμενα στην Αρχή αρχεία και μητρώα δυνάμει του άρθρου 19 παρ. 4 του ν.2472/1997 προκύπτει, πρώτον, ότι το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών έχει λάβει την υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/449/22.02.2001 και με α/α 159 άδεια ίδρυσης και λειτουργίας αρχείου². Στην εν λόγω άδεια προβλέπεται ότι: *«Αποδέκτες των δεδομένων ορίζονται τα ίδια τα υποκείμενα, τα εξουσιοδοτημένα από αυτά πρόσωπα και τα ασφαλιστικά ταμεία σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, στο μέτρο που η παροχή των δεδομένων είναι αναγκαία για την ασφαλιστική κάλυψη. Πέραν των ανωτέρω, διαβίβαση δεδομένων επιτρέπεται εφόσον προβλέπεται από διάταξη νόμου συνάδουσα με το Ν.2472/97 ή ύστερα από απόφαση της Αρχής»*. Εξάλλου, το άρθρο 7Α του ν. 2472/1997 προβλέπει ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται, κατ' εξαίρεση, από την υποχρέωση γνωστοποίησης (άρθρο 6 του ν.2472/1997) και λήψης άδειας από την Αρχή (άρθρο 7 του ν.2472/1997), μεταξύ άλλων, στις ακόλουθες περιπτώσεις: *«(...) δ. Όταν η επεξεργασία αφορά δεδομένα υγείας και γίνεται από ιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης τα δικαστήρια και οι δημόσιες αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν εμπíπτουν στην απαλλαγή της παρούσας διάταξης τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου*

² Η άδεια αυτή έχει ανανεωθεί για τέταρτη φορά με το υπ' αρ. πρωτ. ΓΝ/ΕΞ/1100/24.04.2017 έγγραφο της Αρχής ως την 05^η.04.2022.

(...).».

5. Από τα τηρούμενα στην Αρχή αρχεία και μητρώα δυνάμει του άρθρου 19 παρ. 4 του ν.2472/1997 προκύπτει, δεύτερον, ότι αντίστοιχο αίτημα για χορήγηση του φακέλου που αφορά στην εφαρμογή παρένθετης μητρότητας με πρόσωπο ηλικίας 67 ετών στην Ε.Α.Ι.Υ.Α. είχε υποβληθεί στην Αρχή από την Κλινική Γένεσις Αθηνών, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, με την από ... (υπ' αρ. πρωτ. ΑΠΔΠΧ Γ/ΕΙΣ/861/03.02.2017) αίτησή της, επί της οποίας η Αρχή απάντησε με το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ861-1/06.02.2017 έγγραφο, καταλήγοντας ότι: «(...) η Κλινική (...) δύναται να χορηγήσει χωρίς την προηγούμενη άδεια της Αρχής τις ζητηθείσες από την Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής πληροφορίες που αφορούν στην εφαρμογή της παρένθετης μητρότητας με πρόσωπο ηλικίας 67 ετών, προκειμένου η τελευταία να ασκήσει τις εκ του νόμου προβλεπόμενες αρμοδιότητές της».

6. Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων των νόμων 2472/1997 και 3305/2005 και της προαναφερόμενης υπ' αρ. Γ/ΕΞ/449/22.02.2001 και με α/α 159 άδειας και λαμβάνοντας προσέτι υπόψη το προαναφερόμενο έγγραφο της Αρχής προς την Κλινική Γένεσις Αθηνών, καθώς και ότι η Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής διερευνά, στο πλαίσιο των ελεγκτικών της αρμοδιοτήτων, αν τηρήθηκαν οι νόμιμες διατυπώσεις για την εφαρμογή παρένθετης μητρότητας σε πρόσωπο ηλικίας 67 ετών στην Κλινική Γένεσις Αθηνών από τον ιατρό Α, και τη μετέπειτα εξαιτίας των ιατρικών πράξεων που διενεργήθηκαν από τον τελευταίο νοσηλεία της ασθενούς στο Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, προκύπτει ότι το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δύναται να χορηγήσει χωρίς την προηγούμενη άδεια της Αρχής τις ζητηθείσες, δια του Α, από την Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής πληροφορίες. Επισημαίνεται ότι το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, ως υπεύθυνος επεξεργασίας, δεν υποχρεούται να ενημερώσει τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 3 του ν.2472/1997, για τη διαβίβαση ευαίσθητων δεδομένων στην Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής. Και τούτο, διότι η διαβίβαση των δεδομένων επιβάλλεται από τις ως άνω διατάξεις που καθορίζουν την αποστολή και τις αρμοδιότητες της Ε.Α.Ι.Υ.Α. και, συνεπώς, η Ε.Α.Ι.Υ.Α. δεν λογίζεται ως τρίτος στις περιπτώσεις αυτές. Οίκοθεν νοείται, συνεκτιμώντας και την από ... Εξώδικη Δήλωση – Διαμαρτυρία της 67χρονης προς το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, η οποία διαβιβάσθηκε στην Ε.Α.Ι.Υ.Α. με το υπ' αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ2826-1/10.05.2017 έγγραφο της Αρχής, ότι η Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, όταν

ενεργεί στο πλαίσιο της αρμοδιότητας που της έχει απονεμηθεί με τη διάταξη του άρθρου 20 παρ. 1 στοιχ. ι' του ν. 3305/2005 και εξετάζει αναφορές ή καταγγελίες σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων των αιτούντων, όταν αυτά θίγονται από τον τρόπο εφαρμογής των μεθόδων Ι.Υ.Α. ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους, μεταξύ των οποίων και η 67χρονη, για τις ενέργειές της.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Αρχή

κρίνει ότι είναι νόμιμη η διαβίβαση από το Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, ως υπεύθυνο επεξεργασίας, των ζητηθεισών πληροφοριών που αφορούν στην εφαρμογή παρένθετης μητρότητας σε πρόσωπο ηλικίας 67 ετών στην Εθνική Αρχή Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Αρχής.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου